

KRÁTKÉ ZPRÁVY A ZPRÁVY Z AKCÍ / REPORTS

Jubilejní padesáté vydání periodika Český kras

Fiftieth jubilee issue of the Český kras periodical

Vladimír Lysenko¹

Abstract

The fiftieth jubilee issue of the regional periodical of Český kras (Bohemian Karst) was published in 2024. The journal has been published by the Museum of Bohemian Karst in Beroun since 1976. It accepts short papers related to the Museum activities and original papers on geological, speleological, paleontological, archaeological, biological and historical topics from the area of Beroun and the Bohemian Karst. This paper contains a brief history of the periodical, reviewing major changes throughout its existence. An overview of the members of the editorial board and of the journal editors is contained in Table 1.

V roce 1976 vydalo tehdejší Okresní muzeum v Berouně první číslo sborníku Český kras. Dnes se k čtenáři dostává jeho jubilejní 50. číslo pod hlavičkou Muzea Českého krasu v Berouně. S jakým záměrem byl sborník před lety zakládán, vypovídá následující úvodní text redakce v prvním čísle sborníku:

„Dostává se k Vám první číslo sborníku Český kras, vydávaného Okresním muzeem v Berouně. Sborník je tematicky zaměřen na speleologický průzkum CHKO Český kras a uveřejňuje původní práce geologické, speleologické a ochranné, zprávy z terénních prací, metodické články a práce věnované technickému a materiálnímu vybavení a speleozáchraně.

Ve sborníku předpokládáme uveřejňování prací Okresního muzea v Berouně a pracovních skupin, které s muzeem přímo spolupracují; přispěvatelem však může být každý, kdo se soustavně zabývá problematikou krasu a jehož práce má požadovanou odbornost. Vítány budou práce mladých speleologů, zprávy o činnosti skupin a odborné zprávy.

Věříme, že se nám tak podaří podchytit nejen rozsáhlou činnost, která na území Českého krasu v současné době existuje, ale že se nám zároveň podaří i přispět k poznání tohoto významného přírodního skvostu Středních Čech“.

Periodikum Český kras v podstatě navazovalo na nepravděpodobné vydávání Krasového sborníku Krasové sekce Společnosti Národního muzea (SNM), posléze Svazu pro ochranu přírody a krajiny – TIS, kdy Okresní muzeum v Berouně bylo jedním z garantů posledních dvou vydaných sborníků.

U zrodu muzejního periodika Český kras (řadu let uváděného jako „sborník“, později i jako „časopis“) stáli ředitelka muzea promovaná historička Jana Čápková, vedoucí geologického oddělení muzea promováný geolog Vladimír Lysenko, Ing. Josef Slačík a RNDr. Pavel Bosák. Poslední tři jmenovaní byli také členy Krasové sekce Svazu pro ochranu přírody a krajiny – TIS. V. Lysenko byl členem redakční rady posledních čísel Krasového sborníku SNM. V letech 1976–1993 (č. 1–18) bylo vydavatelem sborníku Český kras Okresní muzeum v Berouně, od roku 1994 (od č. 19) přejmenované na Muzeum Českého krasu v Berouně.

Až do roku 1999 (do 25. čísla) byl Český kras tištěn ve formátu A5 v černobílé verzi, občas s volně vloženými přílohami (mapy, skici, kresby apod.), od č. 7 i s černobílými fotografiemi. Jednoduchá obálka s logem (autor V. Lysenko) vydržela s nepodstatnými změnami do roku 1999. Za působení RNDr. I. Jančaříkové v muzeu byl od č. 26 (rok 2000) formát periodika změněn na formát A4 v atraktivnějším barevném provedení obálky a s možností podstatně kvalitnější prezentace zařazených příspěvků včetně barevných fotografií a grafických příloh. Z původního obalu zůstalo jen logo. Tento stav platí dodnes. Zkvalitnění tisku a změna formátu ovšem vedly i k zvýšení finančních nákladů na jeho vydávání, a tak od 90. let je vydávání časopisu podporováno akciovou společností Cement Bohemia Praha se sídlem v Berouně (od r. 1997 Českomoravský cement, a. s.) a od roku 1999 Velkolomem Čertovy schody, a. s., Tmaň.

O náplni sborníku rozhoduje redakční rada, jejíž složení se v průběhu let měnilo (tabulka 1). Administrativa a konečné sestavení, úprava příspěvků, je v kompetenci určeného pracovníka muzea (člena redakční rady), od 24. čísla spolu s prof. RNDr. P. Bosákem, DrSc. a od č. 34 ještě s RNDr. K. Žákem, CSc. Oba posledně jmenovaní jako pracovníci Geologického ústavu AV ČR se na redakční práci podíleli v rámci institucionální podpory této instituce.

Obsah sborníku (zařazení příspěvků) byl až do změny formátu roku 2000 členěn na hlavní články s cizojazyčným abstraktem, odborné zprávy, zprávy z akcí, recenze, kroniku, eventuálně diskuse. Od roku 2000 je obsah časopisu členěn podle zaměření došlých příspěvků, zůstává ale rozdělení na hlavní články recenzované externími recenzenty, a na krátké zprávy, které posuzují jen členové redakční rady. Prioritou jsou původní práce zabývající se geologickým, paleontologickým, archeologickým, biologickým a samozřejmě i speleologickým výzkumem a práce muzejních pracovníků. Část kapacity sborníku je věnována jubileu významných osobností působících na Berounsku a v Českém krasu. V roce 1984 a 1994 vyšla navíc dvě monotematická čísla. Číslo 9. roku 1984 bylo věnováno 25. výročí zpřístupnění jeskyní na Zlatém Koni u Koněprus a číslo 20. roku 1994 obsahuje práce ze semináře „Člověk a jeskyně“ připraveného Národním muzeem ve spolupráci s Muzeem Českého krasu v Berouně.

Za 50. let existence do sborníku přispělo přes 350 přispěvatelů. Kromě muzejních pracovníků a profesionálních specialistů ze špičkových odborných pracovišť to byli zejména přírodovědní nadšenci a speleologové. Při té příležitosti považuji za vhodné připomenout, že při-

¹Redakční rada periodika Český kras, Muzeum Českého krasu, Husovo náměstí 87, 266 01 Beroun; vladimir.lysenko@free-style.cz
Český kras (Beroun), 50 (2024), 69–70, 1 tab.

spěvky jsou autory dodávány bez honoráře. Bibliografii ročníků 1–10, 11–20, 21–30 a 31–40 shrnuje BOSÁK (1985, 1995, 2006, 2014).

Po dílčí úpravě recenzního procesu podle požadavků Rady pro výzkum, vývoj a inovace (RVVI) byl sborník od roku 2015 zařazen na aktualizovaný Seznam recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v České republice. V podstatě od prvních čísel byl také sborník citován v zahraničních přehledech časopisů se speleologickou tematikou. Všechna čísla periodika Český kras jsou dostupná v knihovně Ústavu pro výzkum krasu v Postojné ve Slovinsku (ZRC SAZU Inštitut za raziskovanje krasa ZRC SAZU), ve kterém je také současné sídlo celosvětové organizace speleologů UIS – Union Internationale de Spéléologie.

Závěrem lze konstatovat, že obsah sborníku a kvalita příspěvků zejména v posledních dvaceti letech přesáhly původní deklarované zaměření. Široké spektrum příspěvků, významné souhrnné a vysoce kvalitní dokumentační zprávy, hydrologické a hydrogeologické studie z povodí

Kačáku a Bubovického potoka, soupisy fauny a flóry s novými výskyty na území Českého krasu do dalších let zavazují. Jako člen redakční rady, který prožil s muzejním časopisem Český kras celých 50 čísel, přeji Muzeu Českého krasu do dalších let úspěšné pokračování v nastoupeném trendu – držet odbornou úroveň regionálního časopisu a zároveň být dostupným i pro neodbornou veřejnost.

Literatura:

- BOSÁK P. (1985): Bibliografie 1. – 10. svazku sborníku Český kras. – *Český kras*, XI: 102–115. Beroun.
- BOSÁK P. (1995): Bibliografie sborníku Český kras (11. – 20. svazek). – *Český kras*, XXI: 69–77. Beroun.
- BOSÁK P. (2006): Bibliografie sborníku Český kras, ročníky 21 (1995) až 30 (2004). – *Český kras*, XXXII: 68–76. Beroun.
- BOSÁK P. (2014): Bibliografie sborníku Český kras svazky XXXI–XL. – *Český kras*, XL: 64–76. Beroun.

Tab. 1. Přehled ročníků s členy redakční rady a sestaviteli jednotlivých čísel.

Tab. 1. An overview of individual volumes, members of the editorial board and editors.

Roky	Ročník	Redakční rada	Uspořádali
1976–1979	1–4	RNDr. P. Bosák; prom. hist. J. Čapková; prom. geol. V. Lysenko; Ing. J. Slačík	V. Lysenko
1980–1984	5–10	prom. hist. J. Čapková; RNDr. P. Bosák, CSc.; prom. geol. V. Lysenko; prom. hist. V. Matoušek; prom. geol. V. Petr; Ing. J. Slačík	P. Petr
1985	11	prom. hist. J. Čapková; RNDr. P. Bosák, CSc.; prom. geol. I. Halbichová; prom. geol. V. Lysenko; prom. hist. V. Matoušek; Ing. J. Slačík	I. Halbichová
1986–1987	12–13	PhDr. J. Čapková; RNDr. P. Bosák, CSc.; RNDr. I. Jančaříková-Halbichová; prom. geol. V. Lysenko; PhDr. V. Matoušek; Ing. J. Slačík	I. Jančaříková
1988	14	PhDr. J. Čapková; RNDr. P. Bosák, CSc.; RNDr. I. Jančaříková-Halbichová; prom. geol. V. Lysenko; PhDr. V. Matoušek; Ing. J. Slačík	V. Matoušek
1989–1990	15–16	RNDr. P. Bosák, CSc.; RNDr. I. Jančaříková-Halbichová; prom. geol. V. Lysenko; PhDr. V. Matoušek; Ing. J. Slačík	V. Matoušek
1992	17	RNDr. P. Bosák, CSc.; RNDr. I. Jančaříková-Halbichová; Mgr. V. Lysenko; PhDr. V. Matoušek; RNDr. O. Jäger	V. Matoušek
1993	18	RNDr. P. Bosák, CSc.; RNDr. I. Jančaříková; RNDr. O. Jäger; Mgr. M. Kostka; Mgr. V. Lysenko	V. Lysenko
1994	19	RNDr. P. Bosák, CSc.; RNDr. I. Jančaříková; Mgr. V. Lysenko	I. Jančaříková
1994	20	RNDr. P. Bosák, CSc.; RNDr. I. Jančaříková; Mgr. V. Lysenko	I. Benková
1995	21	RNDr. P. Bosák, CSc.; RNDr. I. Jančaříková; Mgr. V. Lysenko	I. Jančaříková
1996	22	Redakční rada neuvedena	I. Jančaříková
1997	23	RNDr. P. Bosák, CSc.; RNDr. I. Jančaříková; Mgr. P. Janda; Mgr. V. Lysenko	I. Jančaříková
1998–1999	24–25	RNDr. P. Bosák, CSc.; RNDr. I. Jančaříková; Mgr. P. Janda; Mgr. V. Lysenko; Mgr. D. Weinfurtová	I. Jančaříková, P. Bosák
2000	26	RNDr. Dr. hab. P. Bosák, DrSc.; RNDr. I. Jančaříková; Mgr. P. Janda; Mgr. V. Lysenko; Mgr. D. Weinfurtová	I. Jančaříková, P. Bosák
2001–2006	27–32	RNDr. Dr. hab. P. Bosák, DrSc.; RNDr. I. Jančaříková; Mgr. P. Janda; Mgr. V. Lysenko	I. Jančaříková, P. Bosák
2007	33	Prof. RNDr. P. Bosák, DrSc.; RNDr. I. Jančaříková; Mgr. V. Lysenko; Mgr. P. Špryňar; RNDr. K. Žák, CSc.	I. Jančaříková, P. Bosák
2008	34	Prof. RNDr. P. Bosák, DrSc.; RNDr. I. Jančaříková; RNDr. K. Krierbecková, Ph.D.; Mgr. V. Lysenko; RNDr. P. Přidalová; Mgr. P. Špryňar; RNDr. K. Žák, CSc.	P. Bosák, K. Žák
2009–2010	35–36	Prof. RNDr. Pavel Bosák, DrSc.; RNDr. I. Jančaříková; RNDr. K. Krierbecková, Ph.D.; Mgr. V. Lysenko; RNDr. P. Přidalová; Mgr. Š. Rak; Mgr. P. Špryňar; RNDr. K. Žák, CSc.	P. Bosák, Š. Rak, K. Žák
2011–2018	37–44	Prof. RNDr. P. Bosák, DrSc.; RNDr. I. Jančaříková; Mgr. V. Lysenko; RNDr. P. Přidalová; Mgr. Š. Rak; Mgr. P. Špryňar; RNDr. K. Žák, CSc.	P. Bosák, Š. Rak, K. Žák
2019–2021	45–47	Prof. RNDr. P. Bosák, DrSc.; RNDr. I. Jančaříková; Mgr. V. Lysenko; RNDr. F. Pojer; RNDr. P. Přidalová; Mgr. Š. Rak; Mgr. P. Špryňar; RNDr. K. Žák, CSc.	P. Bosák, Š. Rak, K. Žák
2022	48	Prof. RNDr. P. Bosák, DrSc.; RNDr. I. Jančaříková; Mgr. V. Lysenko; RNDr. F. Pojer; RNDr. P. Přidalová; Mgr. Š. Rak, Ph.D.; Mgr. P. Špryňar; RNDr. K. Žák, CSc.	P. Bosák, K. Žák
2023	49	Prof. RNDr. P. Bosák, DrSc.; RNDr. I. Jančaříková; Mgr. V. Lysenko; RNDr. F. Pojer; RNDr. P. Přidalová; Mgr. J. Vodička, Ph.D.; Mgr. P. Špryňar; RNDr. K. Žák, CSc.	P. Bosák, K. Žák
2024	50	Prof. RNDr. P. Bosák, DrSc.; RNDr. I. Jančaříková; Mgr. V. Lysenko; RNDr. F. Pojer; RNDr. P. Přidalová; Mgr. J. Vodička, Ph.D.; Mgr. P. Špryňar; RNDr. K. Žák, CSc.	P. Bosák, K. Žák